

c-uppsats
10 poäng

Det är väl inte så farligt, eller?

Om tonårsflickors tankar och åsikter kring narkotika

It's not that dangerous, is it?

About teenagegirls thoughts and opinions towards narcotics.

Adriana Jörnestål
Sandra Olsson
Sociala omsorgsprogrammet
Institutionen för
hälsovetenskaper

Datum för examination:050608
Handledare:Bengt Sjöström
Examinator:Ulla Zetterlind

Abstract

The purpose of this study was to increase the knowledge of teenage girls thoughts and opinions about narcotics. We used a qualitative method and collected information by interviews.

During the past years different studies shows that the desire to try narcotics has increased among teenagers.

Teenagers are trying hard to find their identity which is shaped among people that they have a close relationship to. During this time friends has big influence when they experiment with different kind of styles. In the group they feel that they belong somewhere.

This study showed that the majority of the teenage girls had a restrictive attitude to narcotics. It also appeared that the girls were curious to try narcotics. According to the them this curiosity was individual and they clearly expressed that they didn't feel any influence from their friends.

Keywords: narcotics, teenage girls, identity and fellowship.

Förord

Vi vill tacka alla våra respondenter för deras hjärtliga engagemang. Utan deras vilja att medverka hade vår studie varit svår att genomföra. Vi är tacksamma att vi fått uppta deras tid och att de delat med sig av sina åsikter. Vi vill även tacka vår handledare för den uppmuntran som han givit oss.

Uppsatsen har vi i största möjliga mån skrivit tillsammans. Detta för att få möjlighet att med hjälp av varandra diskutera och utbyta åsikter och idéer. Sandra har till stor del ansvarat för bakgrunden och resultatet medan Adriana har ansvarat för metoden och teoretiskt perspektiv. Tillsammans ansvarar vi för förord, abstrakt, inledning, syfte, frågeställningar, metoddiskussion och resultatdiskussion.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
2. Bakgrund	5
2.1 Begreppet ungdom	7
2.2 Ungdomars identitetsskapande.....	8
2.3 Narkotikapolitik och narkotikalagstiftning	9
3. Syfte	10
3.1 Definitioner	11
4. Teoretiskt perspektiv	11
4.1 Gruppens betydelse vid identitetsskapande.....	13
5. Metod	14
5.1 Metodval.....	14
5.2 Tillförlitlighet	16
5.3 Urval.....	16
5.4 Genomförande	17
5.5 Transkribering	18
5.6 Etiska övervägande	19
6. Metoddiskussion.....	19
7. Resultat.....	22
7.1 Presentation av intervjugrupperna.....	22
7.2 Resultat från Västerdalsskolan	23
7.3 Resultat från Söderängsskolan	25
7.4 Resultat från Österforsskolan	26
8. Resultatdiskussion.....	29
9. Referenser.....	32

Bilagor

1. Intervjuguide
2. Narkotikapreparat
3. Informationsbrev

1. Inledning

”Jag gick inte till drogen utan från allt annat”, gick att läsa i en tidningsrubrik i Svenska Dagbladet 22 mars, 2004. Vidare stod det att forskarnas rapporter talar sitt tydliga språk, att bruket av droger är uppe i samma höga nivåer som på 1970-talet efter ett par decennier av oavbruten nergång.

Detta är rubriker som ständigt debatteras i media som vi anser berör oss, både i vår kommande yrkesutövning och som föräldrar. Vi har båda under vår praktik mött ungdomar med olika sociala problem där narkotika ofta funnits med i bilden. Flertalet av dessa var tonårsflickor vilket har väckt vårt intresse till denna studie. Vi har därför valt att begränsa oss till att undersöka tonårsflickors tankar och åsikter till narkotika. Har de som media hävdar en mer tillåtande inställning, eller hur ser det ut i verkligheten? Denna c-uppsats kommer alltså att handla om tonårsflickors tankar och åsikter kring narkotika.

Tonåren är en tid då den unge blir en självständig individ och skapar sin identitet, vilket inte alltid är problemfritt. Det finns en risk att den unga utsätts för många motstridiga värderingar och krav från omvärlden i sitt sökande efter ”sin egen identitet”. I samspel med både vuxna och jämnåriga provar de ständigt nya roller och identiteter för att finna svaret på frågan, vem är jag? (Evenshaug & Hallen, 2001).

Vår vision med denna studie är att öka vår egen kunskap om det valda ämnet som vi kan få nytta av i vår kommande yrkesroll som socialpedagoger. Vi önskar också att studien kan delge föräldrar och yrkesverksamma inom socialt arbete insikt i hur tonårsflickor tänker kring narkotika.

2. Bakgrund

I detta kapitel kommer vi att beskriva studiens problemområde, presentera tidigare undersökningar och hur identitet skapas som vi senare kommer att presentera utförligare under teoretiska perspektiv. Vi kommer även att nämna narkotikapolitikens målsättningar och riktlinjer för vad som är lagligt eller olagligt enligt lagstiftningen.

Bruk och missbruk av narkotika bland ungdomar är ett tema som i vårt samhälle diskuteras som ett av vår tids ungdomsproblem (Ohlsson & Swärd, 1994). Narkotikamissbruket har förändrats under de flera årtionden. Omkring 1965 började det intravenösa missbruket att växa och utvecklas till ett betydande problem bland befolkningen. Under samma tid ökade missbruket av cannabis bland ungdomar. Under 1970-talets första år visade undersökningar att hela 14 % av Sveriges elever i exempelvis årskurs nio någon gång hade provat något narkotikaklassat preparat. I slutet av 1970-talet samt under 1980-talet sjönk statistiken i samma undersökningskategori, därefter har andelen återigen ökat (SOU 2000:126).

Undersökningar från bl.a. Centraförbundet för alkohol och narkotikaupplysning (CAN) visar att det skett en ökning i lusten att prova olika droger och att det inte upplevs som särskilt farligt att bruka eftersom ungdomarna upplever sig ha kontroll över användandet (CAN, 2004 nr.75). CAN publicerar årligen rapporter om hur utvecklingen av alkohol- och narkotikasituationen hos ungdomar (16-24 år) ser ut i Sverige. Deras undersökningar bygger på en kvantitativ metod, i form av lärarövervakade enkätundersökningar.

I CAN: s rapport 2004 (nr.82), framkommer det att majoriteten av ungdomarna fortfarande har en kritisk attityd till narkotika, trots att det skrivs mycket om att deras inställning är mera liberal. 76 % av flickorna ansåg att narkotikaanvändningen skulle öka kraftigt om narkotikan avkriminaliserades, och 90 % av flickorna tog avstånd från att det skulle vara tillåtet att använda hasch.

I rapporten framkommer också att 2 % av flickorna någon gång provat narkotika år 1994. Undersökningar visar på att det därefter skett en kontinuerlig ökning, och att år 2003 var den siffran uppe i 14 %.

Undersökningarna visar också att de flesta ungdomar som provar narkotika (95 %) använder cannabis. Därefter kom amfetamin och ecstasy med cirka 20 % vardera. När det gäller vilka narkotikapreparat som ungdomarna ansåg vara farliga visar resultaten från CAN: s rapport 2004 (nr.82) att ecstasy och amfetamin är farligast. Marijuana/hasch ansågs mindre farligt att använda.

1998 tillsatte regeringen en särskild Narkotikakommission till följd av 1990-talets missbruksutveckling. Den hade i uppdrag att undersöka hur de narkotikapolitiska insatserna skulle kunna förbättras och hur man skulle kunna vända denna utveckling. Utredningen resulterade i rapporten Vägvalet: den narkotikapolitiska utmaningen (SOU 2000:126), som utgör en del av förarbetena till den nationella handlingsplanen mot narkotika. Rapporten lades fram i början av 2001.

Regeringens syfte med att ta fram en handlingsplan var att skapa en tydligare prioritering av narkotikafrågan på samtliga nivåer i samhället. Det övergripande målet ett narkotikafritt samhälle ligger fast. I handlingsplanen läggs stor vikt vid vård och förebyggande insatser. Den tar också upp metod- och kompetensutveckling, forskning och internationellt samarbete. Totalt har 360 miljoner kronor avsatts under åren 2002-2005 till att genomföra planen.

Narkotikakommissionen inledde sitt arbete med att göra en intervjuundersökning bland ungdomar för att få deras syn på narkotika och drogutvecklingen. I denna undersökning medverkade ett drygt hundratal ungdomar i åldrarna 15-25 år. Ungdomarna kom från ett femtontal olika orter i Sverige.

Resultatet av dessa intervjuer visade att tillgången till narkotika fanns i de flesta ungas närmiljö oavsett vad de bor.

Undersökningen visade också att narkotika används i många olika ungdomskulturella grupperingar och av ungdomar i alla samhällsklasser. Vanligast förekommande var hasch, tätt följt av amfetamin. Att majoriteten av ungdomarna i undersökningen inte har provat narkotika själva betyder inte att de helt tar avstånd från det. Det fanns en utbredd uppfattning om att det är upp till var och en om man vill prova narkotika eller inte.

Ungdomarna nämnde i undersökningen flera olika anledningar till varför de tror att ungdomar provar på narkotika. Det vanligaste var nyfikenhet och för att man vill ha kul. Medan andra menade att ungdomar använder narkotika för att de mår dåligt och att man kan fly verkligheten. Det kan vara allt från pressen i skolan, till upplevelsen av mobbing och olika sociala problem (SOU 2000:126).

Sysselsättning, välfärd, attityder, tillgänglighet, vård och förebyggande insatser är alla element som är beroende av varandra när det gäller missbruksutvecklingen. Internationaliseringen bidrar till en möjlighet att lättare röra sig mellan gränserna samtidigt som drogerna och inställningen till droger har förändrats över tid. Undersökningar som gjorts angående ungdomars inställning till narkotika visar att narkotikaklassade preparat finns omkring ungdomar i hela landet. Undersökningarna visar dessutom på att det är accepterat, bland ungdomar att prova på droger vid enstaka tillfällen (SOU 2000:126).

2.1 Begreppet ungdom

Vad själva begreppet ungdom innebär är något som förändras över tid och rum. Det har funnits perioder när själva ”ungdomstiden” i stort sett inte existerat (Olsson, 1997). I det gamla bondesamhället fanns det klara riter som markerade när man passerade från en åldersklass till en annan. När man till exempel ingick äktenskap markerade det en övergång från ungdom till vuxen. Idag finns det inte direkt några tydliga övergångsriter som markerar inträdet i en ny åldersklass.

Det som kännetecknas för ungdomsperioden idag är bl.a. att den blivit längre, och att gränser mellan barn, ungdom och vuxen blivit mer diffusa (Ohlsson & Swärd, 1994). Att ungdomsperioden blivit längre kan bero på den förlängda utbildningstiden, som i sin tur har medfört att ungdomar hållits kvar i ett beroendeförhållande till sina föräldrar (Olsson, 1997).

2.2 Ungdomars identitetsskapande

Ungdomar prövar sig fram med olika värderingar och intressen för att så småningom hitta sin egen identitet. Ramström (1987) menar att sökandet efter nya värderingar, normer, attityder och ideal är en mycket viktig del i tonårsutvecklingen. Vidare hävdar han att då ungdomarna efter en tids experimenterande kring normer och värderingar brukar återvända till föräldrarnas uppfattningar. Det är därför av stor betydelse för identiteten under tonåren att familjen fungerar som en trygg bas som de unga kan utgå ifrån i sitt sökande efter en identitet. Det är i den sociala gruppen som identiteten skapas och då i stor utsträckning tillsammans med personer man har en nära relation med. Det är främst föräldrarna som har betydelse för identitetsbildandet i barndomen, medan det snarare är kompisar och andra vuxna under ungdomstiden (Lalander, 2002).

Kamraterna är ofta viktigare för ungdomarna än föräldrarna under tonårstiden. De spenderar oftast avsevärt mer tid med kamraterna än hemma hos mamma och pappa (Bergström, 1992). Det är de närmsta vännerna som ungdomarna går till och pratar med om sina problem. Ungdomar värdesätter gemenskapen med kamratgruppen mycket högt och de är oerhört betydelsefulla för deras trygghetskänsla (Lilja & Larsson, 2003).

Ju mer osäker tillvaron är desto viktigare blir de vänskapsband och andra relationer som håller samman tillvaron och förankrar ungdomen i ett nätverk av betydelsefulla relationer. Om vänskapen upphör så sönderfaller också det nätverk av relationer som utgör ungdomens fäste i tillvaron (Johansson, 2002).

2.3 Narkotikapolitik och narkotikalagstiftning

I detta avsnitt ges en kort presentation hur politik och lagstiftning som gäller narkotika har utvecklats i Sverige över tid. Själva narkotikapolitiken utgör inget centralt för uppsatsen utan syftar till att ge läsaren en helhetssyn och förståelse över utvecklingen inom detta område i Sverige.

I Sverige är allt bruk av narkotika, som är icke-medicinskt, illegalt enligt lagstiftning. All konsumtion av narkotika klassas därför som missbruk. I själva verket finns det en stor utsträckning av olika slags konsumtion av narkotika, alltifrån att testa på vid något enstaka tillfälle till att använda det dagligen (Johansson & Wirbing, 1999).

Inom narkotikapolitiken har man gått från att ha en rätt liberal syn till en mycket restriktiv hållning. Narkotikastrafflagen infördes år 1968 som kom att innefatta tillverkning, försäljning, överlåtelse och innehav av narkotika. Det var möjligt att vid ett åtal ”se mellan fingrarna” om innehavet endast var för eget bruk och i små mängder. Inte förrän år 1988 kriminaliserade man eget bruk av narkotika men enligt straffskalan kunde man endast utdöma böter. 1993 infördes fängelse i högst 6 månader för eget bruk och om omständigheterna ansågs som ringa (CAN, 2004 nr.82). Grovt narkotikabrott döms till fängelse, lägst två år och högst tio år. Om brottet ska bedömas som grovt ska en verksamhet ha bedrivits i omfattande skala med stora mängder narkotika (Höglund, 2003).

Målet med vår nuvarande narkotikapolitik är ett narkotikafritt samhälle. Insatserna inom narkotikapolitiken ska riktas mot tillgång och efterfrågan. För att uppnå detta vill man arbeta för att minska nyrekryteringen av yngre och att få missbrukare att upphöra med sitt missbruk genom att minska tillgången av narkotika. Narkotikapolitiken bygger också på människors rätt till ett värdigt liv i samhället och man vill genom den slå vakt om den enskildes behov av trygghet och säkerhet (SOU 2000:126).

Narkotikakommissionen (SOU 2000:126) har gjort en utvärdering av samhällets narkotikapolitiska insatser sedan mitten av 1980-talet. Kommissionen konstaterar i rapporten, ”Vägvalet: den narkotikapolitiska utmaningen” att:

”Svensk narkotikapolitik står inför ett avgörande vägval. Den ena vägen kräver betydande tillskott av resurser i form av engagemang, ledning, kompetens och ekonomi. Den andra vägen innebär sänkta ambitioner och betydande acceptans av narkotikamissbruk (ibid. s.11).”

Enligt kommissionens mening finns det inte några argument eller fakta som talar för att det skulle vara bättre med en politik som sänker garden mot narkotikamissbruk och narkotikahandel. Det skulle vare sig gynna enskilda missbrukare eller samhället i stort. De anser att den restriktiva svenska narkotikapolitiken måste upprätthållas och förstärkas (SOU 2000:126).

3. Syfte

Syftet med studien är att öka kunskapen om tonårsflickors tankar och åsikter kring narkotika.

Frågeställningar

- Hur ser tonårsflickor på användandet av narkotika?
- Hur farligt anser de att narkotika är, finns det något preparat som de tycker är mindre farligt än övriga?
- På vilket sätt påverkar kamratkretsen eller grupptrycket inställningen till narkotika?

3.1 Definitioner

Narkotika – Ämnen som påverkar centrala nervsystemet i bedövande eller uppiggande syfte (Egidius, 2002).

Tonårsflickor – Benämningen tonårsflickor i denna studie innefattar flickor i åldern 15-16 år.

4. Teoretiskt perspektiv

Nedan följer en presentation av teori kring bildandet av identitet och vi kommer även att belysa gruppens betydelse vid identitetsskapandet. Vi kommer att inrikta oss på Eriksons teori om identitetsskapandet och andra författares tolkningar av denna teori.

Tonåringarna tillägnar sig en stark och sund jagidentitet genom att skapa en sammanhängande bild av sin potentialitet och sina prestationer. I sitt ständiga sökande efter ”sin egen identitet” finns det en risk att de unga utsätts för många motstridiga värderingar och krav från omvärlden. De provar ständigt nya roller och identiteter i samspel med både vuxna och jämnåriga för att finna svaret på frågan, vem är jag? (Evenshaug & Hallen, 2001).

Det kan uppstå problem under puberteten att skapa en jagidentitet. Samtidigt som kroppen växer är kraven och förväntningarna stora från vuxenvärlden att de unga ska bete sig eller agera vuxet (Jerlang, 1999). Därför måste de unga etablera en ny identitet vilket innebär att de måste uppnå en känsla av samhörighet och psykologisk kontinuitet med det de var som barn, den barnliga identiteten, och vad de är på väg att bli, vad de vill med livet och hur de passar in i samhälle (Evenshaug & Hallen, 2001).

Eriksons (1963) teori om identitetsbildningen under ungdomstiden utgår ifrån människans åtta stadier i den psykosociala utvecklingen. De olika stadierna är: spädbarnsstadiet, småbarnsstadiet, förskolestadiet, skolåldern, tonårsperioden, den tidiga vuxenåldern, medelålder och den sena vuxenåldern.

Erikson menar att på vart stadium utvecklas personlighetsdrag som har betydelse för individens identitet.

Vid analys av ungdomar och deras tankar och åsikter kring narkotika kan Eriksons femte stadium med fokus på identitet vara av betydelse. Han har beskrivit identitetsbildningen som ungdomstidens normativa kris och han ansåg att ungdomstiden eller adolescensen som består av identitet kontra identitetsförvirring, är det viktigaste stadiet i människans utveckling. Det är då ungdomarna ifrågasätter olika uppfattningar samt utformar alternativa synsätt och hittar alternativa beteendemönster, vilket leder till att de slutligen uppnår en mognadsfas och en tydlig identitet växer fram (Erikson, 1985).

Denna utveckling pågår genom hela livet. Under ett normalt liv går varje individ genom de olika stadierna och de problem och kriser som det medför. De kan lösas antingen positivt eller negativt. Om det sker en positiv lösning innebär det att individer går vidare till nästa stadium med ett positivt förhållningssätt som gör att en fortsatt identitetsutveckling går lättare. Om utvecklingen är negativ, det vill säga att den unge inte kan finna sig själv, kan det resultera i en identitetsförvirring. De frågar sig: Vem är jag? Var passar jag in? Då kan de utveckla en negativ identitet, det vill säga att man kan bli det svarta fåret, missbrukare eller förlorare. Det är dock bättre att ha en negativ identitet än ingen alls (Jerlang, 1999).

Därför kan det innebära att vissa ungdomar inte finner sig till rätta i samhället och samhället reagerar inte på deras första snedsteg vilket leder till att ungdomar får fel signaler (Bergström, 1992).

Att vara någon är viktigare än vad man är (Leissner, 1997). Vi människor är beredda att gå rätt långt för att inte känna oss ensamma och övergivna. Särskilt ungdomar kan göra mycket för att få tillhöra en grupp. Människan är i behov av grupptillhörighet, speciellt i tonåren. Det är då banden till föräldrarna tänjs och nya idéer skall testas. Genom att ständigt spegla sig i sin omgivning får tonåringen en egen identitet, skild från föräldrarnas (Bergström, 1992).

4.1 Gruppens betydelse vid identitetsskapande

Identitet skapas i den sociala gruppen och i stor utsträckning i samspelet med personer som man har en nära relation till. Under barndomen är det främst föräldrarna som har betydelse för identitetsskapandet medan det i tonårstiden snarare är kamrater och andra vuxna som är förebilder. Detta ingår som ett naturligt led i ungdomars frigörelseprocess eftersom de ofta tillbringar stor del av sin tid med sina kamrater (Lalander, 2002).

De fungerar då både som förebilder och bollplank i identitetsskapandet. Ungdomarna bildar ofta kamratgrupper där de får möjlighet att prova olika roller och experimentera med olika stilar och de får även sina behov av bekräftelse och tillhörighet uppfyllda (Erling & Hwang, 2001).

Kamratgruppens betydelse blir allt viktigare i tonåren. Samhörigheten mellan kamrater är betydelsefull och gäng bildas utifrån exempelvis klädsel och intressen som blir en viktig symbol för medlemskap och tillhörighet. Det finns många olika grupper som ungdomarna söker sig till. Vissa är intresserade av utseende andra av sporter, vissa grupper fokuserar på skolan medan andra betar sig upproriskt och antisocialt gentemot de vuxnas normer (Bergström, 1992).

Erikson (1963) skriver om detta i sin bok *Barnet och samhället*.

”Ungdomar kan också vara egendomligt klick- och grupsinnade och grymma i sitt avvisande av alla som är ”olika” – i hudfärg eller kulturell bakgrund, ifråga om smak och talanger, ofta också när det gäller sådana småttiga detaljer i klädedräkt och beteende som man för tillfället valt som tecken på dem som är ”inne” eller ”ute”. Det är viktigt att man förstår sådan intolerans som ett försvar mot känslan av rollsplittring. Ty pubertetsungdomar hjälper inte bara varandra på kort sikt att komma över mycken vantrivsel genom att bilda klickar och göra sig själva, sina ideal och fiender stereotypa. De prövar också på ett bakvänt sätt varandras förmåga att hålla samman (s.239).”

Gruppen ger även ungdomarna en identitet och status vilket leder till att de med hjälp av gruppen försöker hävda sig inför vuxenvärlden. I ungdomsgrupper uppstår det olika krav på konformitet vad gäller attityder och beteende. Ungdomarna uppträder på ett visst sätt för att de vill vara som "de andra". Konformitetstrycket från gruppen kan upplevas väldigt starkt vilket leder till konflikter mellan föräldrar och de unga (Evenshaug & Hallen, 2001). Argumentet att "alla andra gör så" blir naturligtvis starkare eftersom fler i gruppen beter sig likartad efter gruppen krav. Evenshaug & Hallen skriver "*behovet att bli accepterad kan få ungdomen att gå ganska långt när det gäller att ge efter för grupptricket*" (s.319).

Om det är ett yttre tryck eller en inre önskan kan givetvis diskuteras. Det varierar säkerligen från person till person. Klart är i alla fall att det förekommer normer och regler i varje grupp för hur man ska vara, vad som är ett bra eller ett dåligt beteende (ibid).

5. Metod

5.1 Metodval

Vi har gjort en kvalitativ studie eftersom vi önskade att öka kunskapen om tonårsflickors tankar och åsikter kring narkotika. Eftersom det är människors tankar och åsikter som kommer att lyftas fram i denna uppsats tror vi oss få fram detta på ett bra sätt genom denna metod. För att samla in empirisk data valde vi att göra gruppintervjuer.

Denna metod innebär att intervjun har en viss struktur och att det är vissa teman som ska diskuteras. Respondenterna får mycket frihet inom de gränser som de olika ämnena i intervjuguiden utgör. Det lämnas utrymme för respondenterna att prata kring frågorna och de tankar som då väcks. Öppna frågor ställs alltid för att undvika att påverka respondentens svar, vidare gör det att intervjun liknar ett vanligt samtal (Bell, 2000).

Halvorsen (1998) menar att en fördel med gruppsamtal är att deltagarna kan säga emot varandra och även komplettera varandra. Detta ansåg vi kunde ge oss djupare information kring våra frågeställningar. Vi är medvetna om att det finns nackdelar med den metod vi valt eftersom det i en grupp är möjligt att alla personer inte får komma till tals, och att en del inte vågar ge uttryck för sin åsikt.

Vi använde oss av en intervjuguide (bilaga 1) med standardiserade frågor, det vill säga att frågornas form och ordningsföljd är densamma vid alla intervjutillfällen. Frågorna var även ostrukturerade där det fanns möjlighet till följdfrågor. Detta för att få möjlighet till diskussion och komma djupare in på ämnet. Betoningen ligger i att respondenterna själva ska beskriva sina egna uppfattningar i ämnet. Den kvalitativa metoden utgår från det hermeneutiska perspektivet. Det innebär att man utför studier för att få fram det unika och individuella. Metoden används för att beskriva och förstå olika händelser. Hermeneutiken är en teoretisk begreppsmodell och tolkningslära som bygger på förståelse av olika livsvärldar.

Det är forskaren själv som tolkar materialet, har förståelse och blir därmed delaktig i resultatet. Därför finns det alltid en risk för feltolkningar. Ingen forskare är den andre lik och det finns många olika sätt att tolka på. Det är av stor betydelse att forskaren förhåller sig kritisk till det insamlade material som ska bearbetas. Analysen och det resultat som presenteras beror till stor del på hur respektive forskare har tolkat datamaterialet (Andersen, 2000).

I vår uppsats har vi använt oss av relevant litteratur till det undersökningsområdet vi valt. Vi har använt oss av sökmotorerna Google och Altavista. Vi har även använt oss av Kristianstad Högskolas bibliotekskatalog (Book-IT) samt databasen Libris. Våra sökord var tonårsflickor, narkotika, kamratskap och identitet.

5.2 Tillförlitlighet

Validitet är ett annat ord för överförbarhet eller relevans. Det handlar om hur hög grad man samlar in data som är relevant för studiens syfte, med andra ord om man verkligen undersöker det som man tänkt att man ska undersöka. I vår studie ville vi få mer kunskap om tonårsflickors tankar och åsikter kring narkotika och vi valde då att göra gruppintervjuer.

Reliabilitet innebär hur pålitliga mätningarna är som gjorts. Om man har hög reliabilitet betyder det att oberoende mätningar kommer att ge i det närmaste samstämmiga resultat (Halvorsen, 1998).

5.3 Urval

För att vi skulle uppnå vårt syfte med studien har vi gjort tre gruppintervjuer med tonårsflickor på tre olika högstadieskolor i en kommun i södra Sverige. Målsättningen med intervjuerna var att snarare skapa ett samtalsklimat än intervjua i betydelse utfrågning. Vi valde att begränsa oss till endast samtala med flickor i åldern 15-16 år och att grupperna skulle innehålla 6-8 individer. Att vi valde att vända oss till denna åldersgrupp beror på att debutåldern för att testa narkotika ligger på 17 år enligt CAN (2004 nr.82). Vi ville därför undersöka inställningen till narkotika i vår undersökningsgrupp.

I vår studie har vi begränsat oss till följande preparat inom narkotika: marijuana/hasch, amfetamin och ecstasy (bilaga 2). Vi har valt dessa preparat eftersom det enligt undersökningar är dessa droger som ungdomar testat i första hand (CAN, 2004 nr.82).

Vårt urval är ett icke slumpmässigt urval. Vi kontaktade en fritidsledare på respektive skola för att de skulle hjälpa oss att hitta respondenter. Vi valde att inte berätta att vårt syfte med studien inriktade sig på narkotika, utan upplyste dem om att vi ville undersöka flickors tankar och åsikter om olika tonårsproblem. Vår tanke med detta var att det fanns en risk att fritidsledaren skulle välja respondenter till studien som haft kontakt med narkotika.

Vårt intresse låg inte i att undersöka hur många flickor som använt narkotika utan snarare deras tankar och åsikter om ämnet.

Vår undersökning var en så kallad stickprovsundersökning där endast en liten del av undersökningsgruppen kommer ifråga och kan därför inte anses representativ, och det går inte att dra några generella slutsatser om tonårsflickors tankar och åsikter kring narkotika. Vi tycker ändå att det kan vara värdefull information att ta del av, som kan ge en viss insikt i hur tonårsflickor tänker kring narkotika.

Halvorsen (1998) menar att ”Ju större urvalet är desto större är sannolikheten för att urvalet liknar populationen när det gäller olika egenskaper”. Samtidigt anser vi att det storleksmässiga urval vi använt är rimligt för en 10-poängs uppsats, och att det kunde bli tidsmässigt svårt att hinna med en större studie.

5.4 Genomförande

Innan våra gruppintervjuer bestämde vi oss för att göra en pilotintervju för att på så sätt kunna testa vår intervjuguide och våra frågeställningar som vi ansåg vara relevanta för studien, dvs. om frågorna var reliabla och valida. Pilotintervjun genomfördes på fem ungdomar i ålder 14-17 år som var bekanta till oss. Efter det så omformulerade vi de frågor som var otydliga och oväsentliga till studiens syfte.

Enligt överenskommelse per telefon med fritidsledarna, bestämdes var och när intervjuerna skulle äga rum. Alla gruppintervjuerna skedde på olika fritidsgårdar på kvällstid eftersom det passade respondenterna bättre för att de på dagtid är i skolan.

Vid intervjutillfällena informerade vi gruppen om studiens syfte och respondenterna blev tillfrågade om samtycke till bandinspelning. Vidare upplyste vi dem om att deltagandet i vår undersökning var frivilligt och att de kunde avbryta intervjun om de önskade.

I ett informationsbrev (bilaga 3) försäkrade vi våra respondenter om konfidentiellitet och att efter avslutat arbete skulle materialet förstöras. Innan vi började med intervjun och bandinspelningen samtalade vi i gruppen om vardagliga ting för att på så sätt uppnå en mer avslappnad stämning. Intervjuerna varade i cirka 45 minuter vardera.

I slutet av intervjun frågade vi om respondenterna hade något att tillägga och de förtydligande det som var oklart för oss. Vid varje intervjutillfälle var båda uppsatsskrivarna närvarande och lika delaktiga i gruppsamtalet. Efter varje intervjutillfälle diskuterade författarna hur gruppsamtalet upplevts. Hur var klimatet i gruppen? Var alla flickorna lika delaktiga i diskussionen och påverkade deras svar varandra? Reflektionerna skrevs ner på papper och kommer att användas i vår metoddiskussion.

5.5 Transkribering

Som vi tidigare nämnt använde vi oss av bandspelare vid genomförande av intervjuer. Detta för att i lugn och ro kunna skriva ut intervjuerna och sedan använda det material vi ansåg vara relevant för uppsatsen.

Vi skrev ordagrant ut de bandade intervjuerna och la ner mycket tid på att tolka svaren på ett bra sätt. Intervjumaterialet är redovisat i sammanfattningar av vad respondenterna delgav oss, dels som berättelser och dels som citat.

Vi har valt att presentera resultatet från de tre skolorna var för sig, detta för att kunna jämföra resultatet senare i vår diskussion. I presentationen av gruppintervjuerna har vi utgått från våra frågeställningar. I diskussionen kommer vi att sammanfatta det empiriska materialet och jämföra detta med tidigare forskning och teoretiska perspektiv.

Vår uppsats stödjer sig på en kvalitativ studie och vi är medvetna om att tidigare forskning innehåller många uppgifter från CAN, vilket är en kvantitativ studie. Trots detta har vi försökt att jämföra resultaten där emellan för att se om vi kunde dra några paralleller till vår studie.

5.6 Etiska övervägande

Vid intervjutillfället informerades respondenterna om studiens syfte så att de skulle kunna ge sitt samtycke till intervjun (Kvale, 1997). Vi påtalade att våra intervjuer byggde på frivillighet och att de själva kunde avbryta om de önskade. Innan vi började intervjun tillfrågades respondenterna om samtycke till bandinspelning. Vi försäkrade dem att det som framkom i intervjuerna kommer att behandlas konfidentiellt och förstöras efter sammanställningen. Av etiska skäl kommer skolorna att ha fingerade namn för att värna om respondenternas personliga integritet.

Ur ett etiskt perspektiv kan vi se en nackdel med denna studie, att möjligheten finns att vi väcker en nyfikenhet och tankar kring användandet av narkotika hos respondenterna som inte finns hos dem i dagsläget. Men vi kan även se fördelar med att ämnet tas upp och diskuteras i grupp med syfte att belysa de negativa tendenserna som orsakas av narkotika.

6. Metoddiskussion

Vår ambition var att göra djupa intervjuer samt att vi velat upptäcka, förstå och identifiera olika egenskaper och innebörder av undersökningsområdet på ett fördjupat sätt (Kvale, 1997).

Vi valde därför en kvalitativ metod med gruppintervjuer. Vi ville beskriva och tolka tonårsflickors tankar och åsikter kring narkotika och vi tyckte att den metoden passade bra eftersom det är en kraftfull och känslig metod för att fånga erfarenheter och innebörder ur tonårsflickornas vardagsvärld. Flickorna kunde genom intervjuerna förmedla sina åsikter till andra ur ett eget perspektiv och med sina egna ord (ibid.).

Vi var medvetna om svårigheten att se verkligheten genom andra människors ögon och för att sedan försöka tolka det som sker utifrån deras perspektiv (Bryman, 2001).

Vi vill poängtera att dessa berättelser är vår personliga tolkning av de ursprungliga gruppintervjuerna vi gjort med tonårsflickorna, därmed även genomarbetat utifrån de delar som vi ansett vara relevanta att slutligen föra vår diskussion utifrån.

Vi kan också se nackdelar med gruppintervjuer. När de genomfördes så fanns det i varje grupp någon av respondenterna som inte var lika delaktig i samtalet. Vad det kan bero på kan vi bara spekulera om. Var hon blyg? Hade hon inget att tillföra eller var hon den som hade mest att delge oss? En annan nackdel som Kvale (1997) skriver om är att intervjuaren har mindre kontroll över situationen vilket resulterar i en kaotisk datainsamling som leder till svårigheter att analysera alla åsikter som korsar varandra. Detta var något som vi fick erfaras då det var svårt att lyssna av bandinspelningen och skriva ut intervjuerna eftersom respondenterna vid flera tillfällen pratade i mun på varandra.

Vi känner trots detta att vi valde rätt metod och intervjuerna blev mer som samtal, vilket vi eftersträvade. Om det funnits mer tid hade det varit intressant att kombinera med en annan metod, som till exempel enkäter som skulle leda till ett större underlag för resultatet.

Arbetet med att söka respondenter överlät vi till fritidsledarna på respektive högstadieskolan. Inledningsvis bestämde vi oss för att inte berätta syftet med vår studie eftersom vi beförde att det fanns en möjlighet att respondenterna som valdes ut hade haft kontakt med narkotika.

När vi träffade respondenterna vid intervjutillfället berättade vi vad studiens syfte var och de fick då möjlighet att avstå att medverka. Alla respondenter valde att delta i studien.

Vi lät respondenterna välja mötesplats för intervjuerna för att det skulle underlätta för dem och att de skulle känna sig bekväma i situationen. Intervjuerna genomfördes i fritidsgårdens lokaler som fanns på skolområdet. Konsekvensen av detta blev att utskriftsbearbetningen försvårades på grund av störande bakgrundsljud.

Eftersom våra intervjuer handlade om tonårsflickors tankar och åsikter så kunde det ibland vara svårt som intervjuare att förhålla sig neutral. Det kan vara svårt att undvika, men om man är medveten om problemet och försöker vara noggranna med hur man ställer frågorna så kan man undvika snedvridna svar (Kvale, 1997). Vi försökte undvika detta problem genom att våra intervjufrågor hade en öppen karaktär. Vi ställde även följdfrågor för att prova trovärdigheten och giltigheten i det som respondenterna berättade. Det hände dock i första gruppintervjun att vissa svar väckte en nyfikenhet hos oss och vi råkade ställa några ledande frågor när vi ville att respondenterna skulle utveckla svaren. Risken är då att vi leder in respondenterna på ett visst spår.

Halvorsen (1998) skriver också om att intervjuarens sätt att arbeta och personlighet har påverkan på resultatet. Det kan innebära att respondenten svarar med det som hon tror att intervjuaren vill höra, eller att hon vill ge ett gott intryck och verka kunnig i ämnet.

I en av grupperna fick vi känslan av att de som hade en negativ inställning till narkotika uttryckte sina åsikter medan de andra satt till en början helt tysta utan att uttrycka vad de egentligen tyckte. Detta kunde vara en effekt av att gruppen ville förmedla det de trodde vi ville höra. Det kunde även bero på att gruppen var stor och att de som var tysta kände en osäkerhet och helt enkelt inte vågade uttrycka sig. Vår strävan var att alla åsikt skulle komma fram och försökte bjuda in "de tysta" i samtalet genom att fråga om de tyckte likadant.

Detta gjorde vi försiktigt för vi ville inte tvinga någon att prata som inte själv ville eftersom intervjuerna bygger på frivillighet. Det var svårt att tolka vad de flickor som var fåordiga hade för åsikter men de nickade instämmande med vad de andra i gruppen yttrade. Vi upplevde det som att det var ett öppet klimat i grupperna där flickorna vågade uttrycka sina åsikter.

Vi anser att det är svårt att styrka reliabiliteten i vår studie. Om studien skulle ha genomförts ett halvår senare är det inte säkert att resultatet skulle bli det samma.

Hur stor påverkan hade vi som intervjuade? Var respondenterna ärliga i sina svar och tolkade vi dem rätt? Frågorna var många och materialet kan följaktligen inte ses som representativt för samtliga tonårsflickor. Trots det anser vi att det är värdefull information att ta del av som kan ge en viss inblick i tonårsflickor tankar kring narkotika.

7. Resultat

I nedanstående framställning presenteras resultatet från gruppintervjuerna utifrån frågeställningarna. Som vi tidigare nämnt kommer de olika gruppintervjuerna att presenteras var för sig och skolorna kommer att ha fingerade namn.

7.1 Presentation av intervjugrupperna

I gruppen från Västerdalskolan medverkade sex flickor. Alla kände varandra sen tidigare vilket kan ha bidragit till att det var ett öppet och hjärtligt samtalsklimat. De hade inte samma uppfattningar och inställning till narkotika och de var inte rädda för att argumentera för sin ståndpunkt. Fem av flickorna engagerade sig i diskussionen medan en flicka var fåordig.

På Söderängsskolan deltog nio flickor. Vi fick känslan av att de inte kände varandra så väl sen tidigare, eftersom det till en början kändes som om det var en spänd stämning i gruppen. Flickorna svarade kortfattat på våra frågor och det var svårt att skapa en diskussion. Detta klimat förändrades mot slutet av intervjun då de flesta av flickorna var aktiva i samtalet.

På Österforsskolan var det en respondent som inte kunde närvara på grund av sjukdom. Den gruppen bestod av fem flickor. Dessa flickor kände varandra genom skolan men de umgicks inte på fritiden. Vi upplevde att det var ett öppet klimat i gruppen och alla var mer eller mindre delaktiga.

7.2 Resultat från Västerdalsskolan

Åsikter och tankar om narkotika:

Det första flickorna tänkte på när de hörde ordet narkotika var att det var farligt. Vidare menade de att det inte var bra för livet eftersom det är många som får sitt liv förstört. För även om de kommer ur sitt missbruk ansåg flickorna att de ändå har förstört en del av sitt liv.

De berättade vidare att de läst om narkotika i skolan och fått reda på vad som händer i kroppen när man använder narkotika, vilket de ansåg vara bra att veta eftersom man då blir avskräckt från att prova. En flicka menade på att hon aldrig skulle få för sig att testa narkotika samtidigt som en annan menade att *”det är väl inte så farligt”*. Flickan berättade att hennes kompis testat att röka hasch och att kompisens tyckte det var onödigt eftersom det inte hände någonting.

Gruppen var enig om att det var många som är nyfikna på att prova narkotika. Deras åsikter om att testa narkotika skiljde sig åt. Några skulle aldrig få för sig att testa narkotika eftersom de var rädda att bli beroende, medan andra i gruppen uttrycker en osäkerhet om vad de egentligen hade för uppfattningar. *”Jag skulle aldrig få för mig att testa narkotika, tror jag inte i alla fall men man vet ju inte sen om man kanske blir bjuden”*.

Gruppen visste inte någon som rörde sig i de kretsarna där det finns narkotika, men om de hade velat få tag på det så ansåg de att det nog skulle vara lätt genom *”att fråga runt bland kompisars kompisar”*.

Flickorna ansåg att man inte kunde se ner på dem som använder narkotika eftersom det är upp till var och en om man väljer den vägen. *”Visst kan man tycka det är onödigt och undra om de verkligen vet vad de håller på med”*. Gruppen menade också att man inte kan döma någon för att personen använder narkotika eftersom man inte alltid vet hur personen mår och hur hon/han har det hemma. Flickorna ansåg även att det beror på om man är stark i sig själv och vågar stå för det man tycker.

Kamratkretsens påverkan:

Alla i gruppen var överens om att de inte känner någon påtryckning från sina kamrater. De står var och en för sina åsikter, ett nej är ett nej och de känner att kamraterna acceptera dem som de är. Om någon i deras umgängeskrets skulle bli erbjuden att testa narkotika skulle de avråda den personen men samtidigt är de medvetna om att det är upp till var och en hur man väljer att göra. En flicka uttalade sig att hon nog skulle ha provat om hon blev erbjuden eftersom hon hade hört att vanlig rökning var farligare.

En annan flicka skulle säga nej om hon blev bjuden men *”så säger jag nu sen vet man ju aldrig hur det blir när man har druckit lite och kompisarna säger, bara prova lite... då blir man nog ännu mera nyfiken”*. Det var ingen i gruppen som kände sig tvingad till att göra någonting de inte vill *”man får säga nej om man inte vill, man blir accepterad ändå”*. En av flickorna ansåg att om man går på fest för att ha kul med sina kompisar *”då tycker inte jag att man ska sitta och röka hasch eller nåt sånt, det hör till att man sitter där och dricker en flaska öl och så, det hör till... det är liksom stämning i det”*.

Farlighetsgrad på olika narkotika preparat:

Gruppen var enig om att all narkotika var farlig men de ansåg att det fanns vissa skillnader. En flicka ansåg *”att för mig känns det som såna grejor som sprutor och tabletter är värre än att röka hasch”*, detta instämde övriga gruppen i.

En annan flicka menade att eftersom hon inte kommit i kontakt med narkotika så vet hon inte så mycket om det, bara att all narkotika var farlig för ens kropp. Flickorna jämförde också vanliga cigaretter och hasch där de kom fram till att det var två helt skilda saker och att det finns en gräns där emellan. *”Även om man vet att det inte är bra med vanliga cigg så känns det ändå inte så allvarligt på samma sätt som att röka hasch... men jag skulle aldrig våga testa, jag skulle vara rädd för att bli beroende”*.

7.3 Resultat från Söderängsskolan

Åsikter och tankar om narkotika:

De första tankarna flickorna fick när de hörde ordet narkotika var att det var dumt, missbruk och stöld för att försörja sitt missbruk. Flickorna var eniga om att narkotika till slut leder till ett beroende och att det sedan bara går utför. Alla i gruppen var också överens om att de aldrig skulle få för sig att testa narkotika och att de skulle bli besvikna på sina kamrater om de skulle vilja göra det. En av flickorna skulle skälla ut personen ifråga ifall det var en nära kamrat medan en annan skulle ha frågat kamraten vem han/hon skulle fixa det från, utav ren nyfikenhet. Vidare hade de inte brytt sig så mycket om de visste att en klasskamrat som de inte var så bra vän med använde narkotika eftersom det är ett val som man själv gör.

Gruppen var övertygad om att det finns en hel del narkotika i deras hemstad även om de inte märker av det särskilt mycket. *”Det finns ju vissa som man kan tänka sig håller på men det kan ju vara vem som helst, bara att man inte ser det på dem”*. Gruppen var enig om att de kan ha en viss förståelse för ungdomar som brukar narkotika beroende på hur de har det hemma och vad som har hänt i deras liv.

En flicka ansåg att man inte såg ner på dem men att *”vad ska jag säg... inte töntigt men jag tycker det är ganska så meningslöst”*. Gruppen var också överens om att det egentligen är mest synd om de ungdomar som brukar narkotika, *”de flesta i alla fall”*.

Kamratkretsens påverkan:

Gruppen var överens om att det är från person till person om man faller för gruppsycket eller inte. De ansåg att det var lättare att falla om man är osäker i sig själv och kanske inte har det så bra hemma. De ansåg också att det var lättare i deras ålder att bli påverkad av kamrater eftersom de vill ha en stor umgängeskrets och att det är nu de försöker hitta sig själva. En flicka berättade att hon hade det rätt bra i sitt umgänge.

De var ingen som använde narkotika och alla var emot det även om *”vissa av mina kompisar hade i för sig velat testa för saken skull, men det är ingen som liksom vill börja med det”*. Flickan menade på att kamratkretsens påverkan beror mycket på vilka kamrater de har och om de är trygga i sig själva.

Gruppen diskuterade också om att de inte vet hur de får tag på narkotika i deras hemstad, men när det gäller alkohol visste de vem de ska gå till. De menade på att de inte är på fester där det förekommer narkotika men en flicka ansåg att om man vill prova *”så finns det ju alltid kompisar som känner kompisar som man kan fråga”*.

Farlighetsgrad på olika narkotika preparat:

Gruppen var osäker på skillnader mellan de olika preparaten men alla var överens om att all narkotika är farlig. En flicka ansåg att *”ecstasy är farligast eftersom man kan bli överhettad och dö utav det”*. Hon sade också att det var *”nog det som de flesta ungdomar tar här på fester”* och en annan flicka uttalade sig att *”ja, det är ju en partydrog”*. Flickorna fortsatte sedan jämförandet med att röka vanliga cigaretter och hasch, där de menade att det var ett stort hopp där emellan och att skillnaden är stor. *”Man kan ju dö av cigg också men det är ju på så lång sikt”*.

De ansåg att man ganska lätt kan bli beroende av cigaretter men de tyckte ändå inte att det var jämförbart med att röka hasch. En av flickorna tyckte att man oftast inte nöjer sig med att bara röka hasch utan att man bygger på och till slut bara vill ha mer eftersom man då blivit beroende.

7.4 Resultat från Österforsskolan

Åsikter och tankar om narkotika:

Det första flickorna tänkte på när de hörde ordet narkotika var att det var farligt, *”men inte livsfarligt om man bara provar en gång”*.

Andra tankar var rädsla över att bli beroende och att aldrig bli fri från narkotikan. En flicka ansåg att *"en del kan ta ett bloss och sen aldrig mer, medan andra fastnar i det första gången"*. Gruppen var överens om att de både skulle bli arga och besvikna om en kamrat till dem skulle börja använda narkotika. En flicka ansåg att det var viktigt att man pratade med kamraten om hon/han använde narkotika och att man inte blunda för problemet för då kan det gå riktigt illa. Hela gruppen visste var de kunde få tag på narkotika om de hade velat, *"man vet ju alltid någon som rör sig i de kretsarna"*.

Hela gruppen var överens om att det var alldeles för lite information i skolan om narkotika. En flicka hade också önskemål om att skolan skulle bjuda in en föreläsare som varit missbrukare. Detta för att alla skulle få se hur sliten man blir av narkotikamissbruk och för att människor skulle reagera mer än vad de idag gör. En annan flicka menade på att *"ibland så syns det ju ej på folk att de håller på, för det kan ju faktiskt vara vem som helst"*.

Att det finns en nyfikenhet av att testa narkotika var något som alla i gruppen kände. De menade att de hade velat testa en gång bara för att få uppleva hur det känns i kroppen. Men alla i gruppen var också överens om att den nyfikenheten aldrig kommer över den gräns som säger att det inte är värt det i slutändan. Flickorna var också eniga om att de inte direkt såg ner på dem som använder narkotika *"om de vill förstöra sin kropp så får de ju göra det, det är ju deras val"*.

En flicka menade att man blir besviken på dem som håller på med narkotika och att man kan försöka att hindra dem. Men samtidigt var hon införstådd i att det var ens eget val och att man inte kunde bestämma över någon. En annan flicka tyckte synd om dem som använder narkotika,

"jag tänker på hur vilsen i själen man måste vara om man tar till någonting sånt och sen blir jag arg på de människor som fått personen till att börja med det, att de fördärvar någon annans liv... det kan ju bara gå åt helvete".

Kamratkretsens påverkan:

Gruppen var överens om att påverkan av kamrater beror mycket på hurdan man själv var som människa och hur trygg man var i sig själv. En flicka ansåg att *”om man är en stark människa så tar man inte droger, det gör man bara om man är svag och inte vet vad man har sig själv”*. Gruppen ansåg att flickor påverkar varandra mycket medan pojkar vågade säga ifrån mer. Gruppen diskuterade också att pojkar kan vara väldigt tjatiga och att de inte sluta förens dem fått som de velat. Gruppen berättade också om pojkar på skolan som lurat flickor till ett så kallat förhållande. Detta förhållande gick ut på att pojken lärde känna flickans kamrater och fick på så vi fler kunder att sälja narkotika till.

En flicka berättade om när hon blev erbjuden narkotika av en kamrat, *”jag blev bjuden av en kompis och jag var så dum att jag testade”*. *Jag lyssnade bara på honom och brydde mig inte vad andra sa, jag var ju med det gänget och de betydde allt för mig”*. En annan flicka berättade att hon bröt upp från sitt gäng när de började använda narkotika, *”när man sett konsekvenserna av det så blir man starkare på nåt vis och då är det inte lika svårt att stå emot det”*.

Farlighetsgrad på olika narkotika preparat:

Gruppen var enig om att all narkotika var farlig för kroppen. De ansåg också att det var mycket värre att injicera än att röka, för då var man verkligen beroende. En flicka ansåg att de flesta ungdomar inte tror att hasch är så farligt, men hon menade på att oftast så stannar man ju inte där utan att man senare provar på någonting annat.

Alla flickorna ansåg att det var stor skillnad på att röka vanliga cigaretter och att röka hasch. *”Har man blivit beroende av vanliga cigg stannar man där, man brukar ju inte gå vidare men med hasch är det ju lättare att man nästa gång vill prova på något annat”*.

8. Resultatdiskussion

Vi människor har behov av att tillhöra en grupp, speciellt i tonåren enligt Bergström (1992). Vi anser att detta kan påverka om flickor klarar av att stå emot och säga nej om de blir erbjudna narkotika av sina kamrater. Enligt Bergström är individer beredda att gå rätt långt för att inte känna sig ensamma eller övergivna. Vi menar att om flickor testat narkotika eller om de vågar säga nej kan beror på vilken umgängeskrets de tillhör, då den krets flickor tillhör kan ge stöd åt deras identitet.

Utifrån våra intervjuer har vi kommit fram till att majoriteten av flickorna har en restriktiv hållning till regelbunden konsumtion av narkotika. När det gäller att endast prova narkotiska preparat någon enstaka gång var en del av flickorna något liberalare i sin åsikt. Här kan man se likheter med CAN: s rapport 2004 (nr.75), där det framkommer att majoriteten av ungdomarna fortfarande har en mycket kritisk inställning till narkotika, trots att det skrivs mycket om att deras inställning är mera liberal.

Vårt resultat visade att flickorna ansåg att de narkotiska preparaten var olika farliga. Två av grupperna ansåg att preparat som man injicerar var farligast medan den tredje gruppen ansåg att ecstasy var farligast eftersom man kunde bli överhettad och dö utav det. Enligt de undersökningar vi tagit del av framkom det att flickor anser att marijuana och hasch är de preparat som är minst farliga, vilket vårt resultat också pekar på. De anser vidare att farligheten ökar med amfetamin och ecstasy (CAN, 2004 nr.75).

Utifrån undersökningen från CAN (2004 nr.75) hade 14 % av flickorna provat narkotika. Härav skulle man kunna dra slutsatsen att åtminstone denna del tycker det är okej att prova narkotika. Det kan dock finnas många andra som inte har provat men som ändå tycker det är okej att göra det. Det är möjligt att man har en mer öppen inställning till saker och ting i tonåren, då detta är en period då det pågår ett intensivt arbete med att forma en identitet (Ohlsson & Swärd, 1994).

Enligt Lalander (2002) pågår ett intensivt arbete under ungdomstiden med att forma sin identitet och under denna tid kan attityder och värderingar förändras beroende på vilket umgänge och vilken miljö de befinner sig i. Detta pågår hela livet men är mest påtagligt under denna period. Identitet handlar om vem man är, både utifrån hur man själv uppfattar sig och hur andra uppfattar en (Evenshaug & Hallen, 2001).

I vår studie frågade vi flickorna hur de skulle reagera om de blev erbjudna narkotika av en kamrat, uttryckte de att de inte kände något påverkan från sina kompisar. De menade att de stod fast för sina åsikter och *”kan säga nej om man inte vill, man blir accepterad ändå”*. Vi anser att en utav anledningarna till att flickor testar narkotika kan beror på att kamrater påverkar dem till att testa eller att de av ren nyfikenhet vill uppleva nya erfarenheter. Detta var också något som flickorna i intervjuerna uttryckte, men de sa även att det inte fanns något gruppsyck.

Möjligtvis kan det vara så att flickorna inte ville erkänna att det fanns ett gruppsyck bara för att de skulle passa in i gänget. De kanske ville visa att de gör ett aktivt val när och om de väljer att prova narkotika och att de inte blir påverkade av vad andra tycker. Men Evenshaug & Hallen (2001) hävdar att vad kamraterna tycker är i många fall helt avgörande för om de ska prova narkotika. Samt att gruppsycket från umgängeskretsen kan vara stort och svårt att stå emot. Genom våra gruppintervjuer kunde vi märka av att gruppsycket hade större betydelse än vad flickorna själva uttryckte.

Vi upplevde att en del av flickorna hade en kluvenhet inför vilka åsikter de egentligen stod för. Detta grundar vi på att en del flickor uttalade sig att de aldrig skulle få för sig att prova narkotika medan en flicka i nästa mening uttryckte *”tror jag inte i alla fall, men man vet ju inte sen om man blir bjuden”*.

Vi fick också erfara detta i en annan av våra intervjugrupper då en flicka sa att hon skulle säga nej om hon blev bjuden *”så säger jag nu men sen vet man ju aldrig om kompisarna säger, bara prova lite”*.

Det här kan betyda att flickorna känner en osäkerhet i sin identitet där de kan ställa sig frågor som, vad står jag för?, Var tillhör jag? Vi uppfattade att flickorna sa en sak men att det sedan berodde på vilket umgänge och vilken miljö de befann sig i och att detta hade betydelse för hur de valde att agerar.

Trots att flickorna som ingick i vår studie inte använde sig av ord som identitet eller identitetsförvirring kunde vi urskilja i resultatet att det ändå fanns en medvetenhet hos dem om dessa termer. Då de använde sig av uttryck som, *”hitta sig själv, vilsen i själen och stark i sig själv”* när de diskuterade narkotika och gruppsyck. Här kan vi se paralleller med Eriksons teori om bildandet av identitet. Han ansåg att det viktigaste stadiet i människans utveckling är ungdomstiden. Då söker ungdomarna intensivt efter sin rätta identitet, vilket kan vara svårt eftersom de utsätts för influenser från olika håll till exempel från vuxna och kamrater. Vi ansåg att flickorna i våra intervjuer hade kommit olika långt i sökandet efter sin identitet. En del av dem hade bågge fötterna på jorden och de stod för sina åsikter och omgivningen kunde inte få dem att ändra på deras åsikter och beslut. Andra flickor upplevdes som mer osäkra i sig själva och lättpåverkade av sin kamratkrets när det gällde att stå emot gruppsycket.

Vi inledde vår uppsats med ett tidningscitat som handlade om att allt fler ungdomar ”knarkar”. Detta är också något som vi tagit del av från de olika undersökningar vi använt oss av i vår studie. Vi har träffat många trevliga tonårsflickor när vi gjorde gruppintervjuerna detta för att bilda oss en egen uppfattning och för att öka vår kunskap om ämnet.

Om de varit ärliga i sina svar kan vi aldrig veta med säkerhet men den uppfattningen vi fått är att de flesta har en restriktiv hållning till narkotika användande. Som blivande socialpedagoger kan vi se resultatet som något positivt men vi är också väl medvetna om att det förebyggande arbetet mot narkotika måste fortsätta. Vi anser båda att i enlighet med Narkotikakommissionen (SOU 2000:126) bör vi i Sverige fortsätta vår strävan efter ett narkotikafritt samhälle.

9. Referenser

Andersen, H. (red) (2004). *Vetenskapsteori och metodlära*. Lund: Studentlitteratur.

Bell, J. (2000). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Bergström, G. (1992). *När knoppar brister. Om tonårstid och droger*. Stockholm: Sober Förlag.

Bryman, A. (2001). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Egidius, H. (2002). *Psykologilexikon*. Stockholm: Natur och Kultur.

Erling, A. & Hwang, P. (2001). *Ungdomspsykologi. Utveckling och livsvillkor*. Stockholm: Natur och Kultur

Erikson, H. (1963). *Barnet och samhället*. Stockholm: Natur och Kultur.

Erikson, H. (1985). *Den fullbordande livscykeln*. Stockholm: Natur och Kultur.

Evenshaug O. & Hallen, D. (2001). *Barn och ungdomspsykologi*. Lund: Studentlitteratur.

Halvorsen, K. (1998). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Höglund, O. (2003). *Sveriges Rikes Lag*. Stockholm: Norstedts Juridik AB

Jerlang, E. (1999). *Utvecklingspsykologiska teorier*. Stockholm: Liber.

Johansson, K. & Wirbing, P. (1999). *Riskbruk och missbruk*. Stockholm: Natur och Kultur.

Johansson, T. (2002). *Bilder av självet: Vardagslivets förankring i det senmoderna samhället*. Stockholm: Natur och Kultur.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lalander, P. (2002). *Ungdomsgrupp i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Leissner, T. (1997). *Alkohol ett psykosocialt beteende och samhällsvetenskapligt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Lilja J. & Larsson, S. (2003). *Ungdomsliv, identitet, alkohol och droger*. Stockholm: Statens Folkhälsoinstitut.

Olsson, L. (1997). *Bilden av den "hotfulla ungdomen": om ungdomsproblem och om fastställandet och upprätthållandet av samhällets moraliska gränser*. Lund: Värpinge ord & text.

Ohlsson L. & Swärd, H. (1994). *Ungdom som samhällsproblem*. Lund: Studentlitteratur.

Ramström, J. (1987). *Tonåringar och droger*. Stockholm: Tiden.

Tunving, K & Nordegren, T. (1993). *Droger A-Ö. En uppslagsbok om historia effekter, behandling, preparatnamn, fackuttryck och drogslang*. Stockholm: Natur och Kultur.

Övriga källor

CAN, (Centralförbundet för Alkohol- och narkotikainformation). (2004). *Drogutvecklingen i Sverige*. Rapport 2004. nr.82 Stockholm.

CAN, (Centralförbundet för Alkohol- och narkotikainformation). (2004).
Ungdomars drogvanor. Intervjuer med 16-24 åringar. Rapport nr.75.
Stockholm.

SOU 2000:126. (2001). *Vägvalet: den narkotikapolitiska utmaningen,*
slutbetänkande av narkotikakommissionen. Stockholm: Socialdepartementet.

Brynert, S. (2004) Jag gick inte till drogen utan från allt annat. *Svenska*
Dagbladet, 22 mars. <http://www.svd.se> (2005-04-19)

Bilaga 1

Intervjuguide: Tonårsflickors tankar och åsikter om narkotika

- Tankar och åsikter om narkotika.
  - Vad är det första ni tänker på när ni hör ordet narkotika?
  - Vad anser ni om de ungdomar som använder narkotika?
  - Vad anser ni om att använda någon av drogerna vi diskuterat?
  - Hur ser ni på tillgången på narkotika? Är det lätt/svårt att få tag på?

- Kamratkretsens påverkan.
  - Hur reagerar ni om en kompis börja använda narkotika?
  - Hur reagera ni om en kompis erbjuder er narkotika?

- Farlighetsgrad på olika narkotika preparat.
  - Hur ser ni på dessa preparat? Är det någon skillnad på hur farliga de är?
  - Marijuana/Hasch
  - Amfetamin
  - Ecstasy

Bilaga 2

Narkotikapreparat

Amfetamin

Amfetamin tillhör gruppen syntetisk centralstimulantia, som påverkar kroppens centrala nervsystem. Dessa förekommer oftast som ett vitt eller gulaktigt pulver men även kapslar och tabletter är vanliga. Preparaten kan sväljas, hällas i drycker, injiceras intravenöst eller snusas (Johansson & Wirbing, 1999).

Preparatet ger en känsla av energi, livslust samt förstärker sinnesupplevelserna. Individen kan också få en känsla av ökat självförtroende och behovet av sömn och föda försvinner. Till en början kan sexualdriften stimuleras men samtliga positiva effekter förändrats så småningom genom att det centrala nervsystemet anpassar sig till de plötsliga kemiska chockerna. Bakruset karaktäriseras av trötthet, apati, en önskan att dra sig undan, extrem retlighet och en lättväckt aggressivitet (Tunving & Nordegren, 1993).

Ecstasy

Ecstasy är ett kemiskt framställt preparat och det intas som en liten, ofta glatt färgad tablett. Ruset ger förhöjt stämningsläge och efter cirka en halvtimme infinner sig en stark känsla av frid, kärlek och förälskelse till omgivningen. Högre doser kan leda till hallucinationer, våldsamt och irrationellt beteende, medvetlöshet och kramper. Ruset klingar av efter ungefär tre timmar (Johansson & Wirbing, 1999). Från att ecstasy ansetts som relativt harmlöst, har man med ett ökat användande beskrivit ett antal svåra förgiftningar även efter intag av enstaka ecstasytabletter, samt flera dödsfall på grund av oregelbunden hjärtverksamhet, blödningar, kramper och överhettning.

Ecstasy tycks sätta hjärnans temperaturreglering ur spel, vilket förstärks av fysisk aktivitet, t ex. dansande. Den kraftigt förhöjda kroppstemperaturen och svettningar leder till vätskeförluster som kanske inte kompenseras. Psykiska förändringar är främst depressioner, personlighetsförändringar och psykosor.

Vanligen används ecstasy endast några få gånger, men det finns också rapporter som tyder på beroendutveckling parallellt med tilltagande psykisk ohälsa (Tunving & Nordegren, 1993).

Hasch/ Marijuana

Hasch framställs av kåda från honblomman på cannabisplantan som med ett bindemedel pressas till kakor. Preparatet röks oftast blandat med tobak i cigaretter eller pipa (Tunving & Nordegren, 1993). Hasch kan också läggas i maträtter och ätas, vilket ger ett långsammare tillslag men en mera långdragen effekt. Drogen kan även förekomma i pulverform som äts, dricks eller röks, däremot kan den inte injiceras (Johansson & Wirbing, 1999).

Marijuana består av torkade växtdelar från cannabisplantan som malts eller smulats sönder. Marijuana röks vanligen i handrullade cigaretter, uppblandat eller rent. Gällande rusupplevelsen finns det stora individuella skillnader och beror till stor del på individens sinnesstämning och miljön individen befinner sig i. De eftersträvande ruseffekterna kan vara mild eufori, lyckokänslor, ökat självförtroende, avkoppling och en känsla av allmänt välbefinnande med livliga associationer (ibid.).

Istället för ruset kan den eftersträvande euforin ge ångest och panikreaktioner som följs av oro och depression. Det är också ett preparat som kan ge haschpsykosor där symtomen är förvirring, förföljelseidéer, syn och hörselhallucinationer, oro och ett impulsivt beteende. Detta är ett tillstånd som kan gå över men som också kan komma tillbaka om missbruket fortsätter, tillståndet kan bli kroniskt (Tunving & Nordegren, 1993).

Bilaga 3

Informationsbrev

Hej!

Vi heter Adriana Jörnestål och Sandra Olsson. Vi studerar till socialpedagoger på sociala omsorgsprogrammet 140 p. Under denna termin ska vi genomföra en c-uppsats 10 p.

Syftet med studien är att öka kunskapen om tonårflickors tankar och åsikter till narkotika. Vi vill även undersöka om kamratkretsen har stor påverkan på inställningen till narkotika och hur farliga vissa preparat anses vara.

Intervjun kommer att ta cirka en timme, det är frivilligt att medverka och du har rätt att avbryta intervjun när du vill. Med ditt godkännande kommer vi att spela in intervjun på band. Vi garanterar, att det bara är vi två som har tillgång till detta material, och att bandet raderas sedan uppsatsen godkänts. Resultatet av intervjuerna kommer att presenteras under konfidentiella former och du kommer att vara helt anonym i uppsatsen.

Tack på förhand!

Adriana Jörnestål

Tfn 0454-XXXXXX

Sandra Olsson

Tfn 0454-XXXXXX